

Lausuntopyyntö: Arviomuistio kilpailuneutraliteettiselvityksen suosituksista

Johdanto

Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) pyytää lausuntoja arviomuistiosta, jossa arvioidaan yksityisen ja julkisen sektorin elinkeinotoiminnan toimintaedellytysten tasapuolisuutta (ns. kilpailuneutraliteetti) koskevan lainsäädännön uudistamiseksi esitettyjä suosituksia. Suositukset perustuvat professori Kirsi-Maria Halosen selvitysraporttiin. Muistiota koskevan lausuntokierroksen tarkoituksena on saada sidosryhmien näkemyksiä tukemaan arviointia siitä, mitä kilpailuneutraliteettia vahvistavia muutoksia edistetään. Arviomuistio on laadittu osana kilpailuneutraliteettisääntelyn uudistamiseen liittyvää hanketta.

Tausta

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelma sisältää kilpailuneutraliteettia koskien seuraavan kirjauksen: "Vahvistetaan Kilpailu- ja kuluttajaviraston kilpailuneutraliteettivalvontaa sekä mahdollisuuksia valvoa julkisen sektorin kilpailua rajoittavaa toimintaa."

Kirjaukseen liittyen aiempi työministeri Arto Satonen nimesi julkisen talousoikeuden professori Kirsi-Maria Halosen selvityshenkilöksi arvioimaan sitä, miten kilpailulain kilpailuneutraliteettisääntely on onnistunut sille asetetuissa tavoitteissa. Professori Halosen selvityksessä esitetään yhteensä 11 suositusta kilpailuneutraliteetin tehostamiseksi. Suositukset jakautuvat neljän pääteeman alle seuraavasti:

1. Kilpailuneutraliteettisääntelyn noudattamisen tehostaminen

- Säädetään julkisyhteisöille asetettavasta itsearvioinnin dokumentointivelvoitteesta
- Kehitetään kilpailuneutraliteettisääntöjä koskevia käytännön ohjeita etenkin itsearvioinnin dokumentoinnin tueksi

2. Seuraamusjärjestelmän kehittäminen

- Uudistetaan neuvottelumenettelyä parantamalla sen tehokkuutta lisäämällä tiedonsaantia (itsearvioinnin dokumentaatiovelvoite) ja viestimällä selkeästi valvontaratkaisujen vaikutuksista julkisyhteisöjen menettelyihin ja toiminnan rakenteisiin
- Asetetaan toimenpidepyyntöön perustuvalle valvonta-asian käsittelylle enimmäismääräaika

- Jatkoselvitetään seuraamusmaksun säätämistä voimassa oleviin sääntöihin sisältyvien yhtiöittämisen, kirjanpidon eriyttämisen, markkinaehtoisen hinnoittelun ja mahdollisesti tulevan itsearvioinnin dokumentaatiota koskevien velvoitteiden rikkomisesta valtiosääntöoikeudelliset reunaehdot huomioiden

3. Kilpailuneutraliteettivalvonnan tehostaminen

- Kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvan toiminnan määrittely ja markkinaehtoisen hinnoittelun vaatimuksen asettaminen kilpailulaissa kuntalain ja hyvinvointialueesta annetun lain sijaan
- Lisätään uusi priorisointiperuste todennäköisen toimivallan puuttumisen johdosta
- Riittävä resursointi ja valvonnan painopisteiden määrittäminen
- Erityislakeja säädettäessä ja muutettaessa otetaan huomioon lakisääteisten tehtävien tarkkarajaisuusvaatimukset tehokkaan kilpailuneutraliteettivalvonnan mahdollistamiseksi

4. Tietoisuuden lisääminen markkinavaikutuksista

- Kirjanpidon eriyttämistä koskevan raportointivelvoitteen säilyttäminen ja laadullisten tietojen keräämisen mahdollistaminen ja sen laajentaminen myös valtion harjoittamaan kilpailulliseen taloudelliseen toimintaan
- Selvitetään mahdollisuuksia kerätä tietoa julkisyhteisöjen määräysvallassa olevien yhtiöiden toiminnasta, kirjanpidon eriyttämisen toteutumisesta ja markkinaehtoisesta hinnoittelusta

TEM:ssä on valmisteltu virkatyönä nyt lausuttavana oleva arviomuistio, jossa arvioidaan professori Halosen selvitysraportissa esitettyjä suosituksia.

Tavoitteet

Hankkeen tavoitteena on toteuttaa hallitusohjelman kirjausta kilpailuneutraliteetin vahvistamisesta. Lausuntokierroksen tavoitteena on kartoittaa sidosryhmien näkemyksiä professori Halosen selvityksessä esitetyistä suosituksista sekä niitä koskevasta virkatyönä laaditusta arviomuistiosta. Saadun lausuntopalautteen avulla arvioidaan tarkemmin sitä, mitä kilpailuneutraliteettia vahvistavia muutoksia edistetään.

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausunnonantajia pyydetään esittämään näkemyksensä arviomuistiossa käsitellyistä suosituksista kilpailuneutraliteettisääntelyn tehostamiseksi sekä niistä esitetyistä arvioinneista. Lausunnoissa pyydetään esittämään erityisesti arvioita eri suositusten mahdollisista vaikutuksista.

Lausunnot pyydetään antamaan ensisijaisesti vastaamalla tähän lausuntopyyntöön lausuntopalvelu.fi -verkkopalvelussa. Lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua palveluun. Vaihtoehtoisesti lausunnon voi lähettää sähköpostilla osoitteeseen kirjaamo.tem@gov.fi. Lausunnossa tulee mainita asianumero VN/22263/2025.

Lausuntoja voivat antaa muutkin kuin jakelussa mainitut. Kaikki annetut lausunnot ovat julkisia ja ne julkaistaan lausuntopalvelu.fi:ssä.

Aikataulu

Lausuntopyynnön vastausaika päättyy 14.11.2025.

Arviomuistiosta järjestetään sidosryhmien kuulemistilaisuus keskiviikkona 22.10.2025 Teamsissa. Linkki tilaisuuteen lisätään TEM:n sivuille: <https://tem.fi/tapahtumat/2025-10-22/kuulemistilaisuus-arviomuistiosta-kilpailuneutraliteetin-vahvistamiseksi>

Valmistelijat

Lisätietoja asiassa antavat:

Erityisasiantuntija Iiro Ihanamäki, puh. 029 504 7217

Hallitusneuvos Virve Haapajärvi, puh. 029 504 7027

Kaupallinen neuvos Olli Hyvärinen, puh. 029 504 7026

Sähköpostiosoitteet ovat muotoa etunimi.sukunimi@gov.fi.

Linkit

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/166215> - Professori Kirsi-Maria Halosen selvitys / Professor Kirsi-Maria Halonens utredning

<https://tem.fi/hanke?tunnus=TEM076:00/2025>

<https://tem.fi/sv/projekt?tunnus=TEM076:00/2025>

Liitteet:

[Kilpailuneutraliteetti - Arviomuistio.pdf](#) - Arviomuistio / Bedömningspromemorian (på finska)

Jakelu:

Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Espoon kaupunki - Esbo stad
Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri HUS
Helsingin kaupunki - Helsingfors stad
Hyvinvointialueyhtiö Hyvii Oy
Jyväskylän kaupunki
Keskuskauppakamari
Kilpailu- ja kuluttajavirasto KKV
Kuopion kaupunki
Lahden kaupunki
Liikenne- ja viestintäministeriö

Maa- ja metsätalousministeriö
Oikeusministeriö
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Oulun kaupunki
Porin kaupunki
Puolustusministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriö
Suomen Asianajajat
Suomen kuntaliitto
Suomen Yrittäjät ry
Tampereen kaupunki
Turun kaupunki - Åbo stad
Valtiokonttori
Valtioneuvoston kanslia
Valtioneuvoston oikeuskansleri
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiovarainministeriö
Vantaan kaupunki - Vanda stad

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Hjelt Jan
Työ- ja elinkeinoministeriö

Ihanamäki Iiro
Työ- ja elinkeinoministeriö